

Nr 109.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning med vissa bestämmelser angående nötboskapsaveln; given Stockholms slott den 6 mars 1942.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning med vissa bestämmelser angående nötboskapsaveln.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

F ö r s l a g

till

förordning med vissa bestämmelser angående nötboskapsaveln.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Kungl. Maj:t äger på framställning av hushållningssällskap förordna, att inom sällskapets verksamhetsområde eller del därav tjur icke må, vare sig kostnadsfritt eller mot ersättning, användas till betäckning av kor, som tillhör annan än tjurens ägare, och ej heller, därest tjuren äges av två eller flera personer samfällt, till betäckning av kor, som tillhör någon av dem enskilt, med mindre tjuren med avseende på härstamning uppfyller de fordringar, som i förordnandet angivas.

2 §.

I förordnande som i 1 § avses skall utsättas viss dag för förordnandets ikraftträdande. Denna dag må ej sättas tidigare än två år från det förordnandet gavs. Tiden för ikraftträdandet må bestämmas till olika dagar för skilda delar av det område förordnandet avser.

3 §.

Förseelse mot föreskrifter, som meddelats med stöd av denna förordning, straffes med böter från och med tio till och med tvåhundra kronor.

4 §.

För förseelse, som med husbondes vetskap begås av hans husfolk eller i hans arbete antagen person, ansvare husbonden liksom förseelsen vore begången av honom själv.

5 §.

Böter, som ådömas enligt denna förordning, tillfalla kronan.

6 §.

Förordnande som meddelats enligt denna förordning skall tillika med erinran om påföljden för förseelse mot bestämmelserna i detsamma genom länsstyrelsens försorg på statsverkets bekostnad införas i länskungörelserna och i tidning i orten.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1942.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 mars 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, EWERLÖF.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anför:

I skrivelse den 2 oktober 1940 ha hushållningssällskapens ombud — med överlämnande av ett av särskilda av ombudens förvaltningsutskott tillkallade kommitterade upprättat förslag till bestämmelser om upplåtande av tjur för betäckningsändamål — hemställt, att åtgärder för utfärdande av bestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget måtte vidtagas.

De kommitterades förslag innebär i huvudsak följande. Då förhållandena inom hushållningssällskaps område sådant påkalla, skall Kungl. Maj:t efter ansökan av hushållningssällskapet äga förordna, att inom området eller del därav viss inskränkning skall gälla i fråga om upplåtande av tjur för betäckningsändamål. Inom område, som förordnandet avser, må tjur icke vare sig kostnadsfritt eller mot ersättning användas till betäckning av hondjur som tillhör annan än tjurens ägare och ej heller, därest tjuren äges av två eller flera personer samfällt, till betäckning av hondjur, som tillhör någon av dem enskilt, med mindre den med hänsyn till boskapsskötselns ståndpunkt inom orten kan förutsättas vara lämplig för avelsändamål. Beträffande de fordringar, som böra gälla i fråga om tjur, som må användas för betäckningsändamål inom område, där enligt Kungl. Maj:ts beslut särskilda regler skola gälla, har föreslagits, att tre olika alternativ skola finnas att välja på för hushållningssällskapet. Enligt de som alternativ 1 betecknade bestämmelserna skall för att tjuren må användas fordras, att tjurens fader skall vara riksstambokförd och att tjuren skall vara född i besättning, som är underkastad fullständig avkastningskontroll. Enligt alternativ 2 skall krävas, förutom nyssnämnda fordringar, att tjurens moder skall under minst ett kontrollår ha lämnat den årsavkastning, som vid införande av tjur i riksstambok över faderns ras fordras av tjurmoder. Såsom alternativ 3 har uppställts fordringen, att tjuren skall vara riksstambokförd. När förordnande, som här avses, meddelas första gången skall det i regel meddelas enligt alternativ 1. På hushållningssällskapets framställning må dock, där det med hänsyn till nötboskapsavelns ståndpunkt inom området finnes lämpligt, kunna i stället

meddelas förordnande jämlikt alternativ 2 eller 3. Av Kungl. Maj:t meddelat förordnande skall få träda i tillämpning tidigast två år efter det förordnandet meddelades. Enligt förslaget avses de olika fordringarna beträffande tjurar böra upptagas i en av Kungl. Maj:t utfärdad kungörelse under det att bestämmelserna rörande själva förordnandet avses skola stadgas i en av riksdagen antagen förordning.

De kommitterade ha upprättat förslag till sådan förordning och kungörelse. Sistnämnda författningsförslag torde såsom *bilaga* få fogas till detta protokoll.

De kommitterade ha såsom motivering till sitt förslag — efter att ha erinrat om vissa tidigare förslag om tjurbesiktningstvång och registreringstvång för tjurar, vilka förslag från flera håll avstyrkts — anfört bland annat följande.

För samtliga alternativ har uppställts kravet på att tjuren skall ha riksstambokförd fader. Inom de flesta områden torde det icke erbjuda svårighet att anskaffa erforderligt antal tjurar som fylla detta krav.

Beträffande tjurmodern har först för andra alternativet uppställts krav på viss minimiavkastning. Därvid har det ansetts skäligt att ställa detta krav i stort sett lika högt som för moder till riksstambokförd tjur. Kommitterade ha nämligen funnit det vara mindre önskvärt, om genom lägre anspråk på avkastning de avelsbesättningar, som nu producera flertalet riksstambokförda tjurar, skulle vid denna etapp i avelsarbetet beredas tillfälle avyttra jämväl de tjurar, som på grund av mödrarnas sämre avkastningsförmåga icke kunna stambokföras. Enär särskilda krav på härstamning i detta fall icke ställts på tjurmodern, torde ett ganska stort antal avkastningsrika kor finnas, som nu icke tagas i anspråk som tjurmödrar men som väl lämpa sig för produktion av tjurar, varom här är fråga. Att den stipulerade årsavkastningen föreslås skola grundas på endast ett kontrollår bygger på den omständigheten, att här avsedd tjur i många fall torde inköpas som kalv, därvid modern kanske icke kan uppvisa flera års avkastning. Det skulle emellertid vara mindre önskvärt, om det senare upplåtandet av sådan tjur bleve beroende av, att modern även efter tjurens inköp hade lämnat en tillfredsställande avkastning.

Att särskild minimiavkastning hos tjurmodern icke fixerats för alternativ 1 beror därpå, att enligt kommitterades uppfattning jämförelsevis låga anspråk på sådan avkastning snarare kunna vara till skada än till nytta för det fortsatta avelsarbetet. Kommitterade fästa vid detta alternativ huvudvikten därvid, att tjurmoderns avkastning verkligen är kontrollerad. Först därigenom erhåller nämligen köparen av tjuren möjlighet att bedöma moderns avkastningsförmåga, och det torde väl få förutsättas, att köparen av tjuren då också i regel kommer att tillse, att tjurmoderns produktion är så tillfredsställande som möjligt.

Vid alternativ 3 slutligen förutsattes tjuren vara stambokförd. Detta krav motsvarar i huvudsak vad kommitterade anse böra fordras, därest egentligt besiktningstvång skulle komma i fråga.

De krav, som föreslagits för alternativen 1 och 2, utesluta visserligen icke helt rasblandning. Enär tjurens fader obligatoriskt skall vara riksstambokförd, lär dock tjuren normalt komma från besättning, där ordnat avelsarbete bedrives, och därmed risken vara ringa, att tjuren själv är av blandad ras. Att tjuren icke lämpligen bör användas till betäckning av kor tillhörande annan ras torde närmast böra betraktas som en upplysningsfråga.

För vissa sparsamt förekommande nötkreatursraser föres icke riksstambok. I sådana fall torde man få räkna med ett dispensförfarande.

I fall, då konstgjord sädesöverföring förekommer, torde i tillämpliga delar böra gälla vad här föreslås med avseende å naturlig betäckning. Särskild bestämmelse härom torde icke erfordras.

Det torde vara lämpligt, att de sålunda angivna tre alternativen i form av särskilda alternativ komma till uttryck i en kungörelse med tillämpningsföreskrifter, utfärdade av Kungl. Maj:t. På förslag av vederbörande hushållningssällskap bör Kungl. Maj:t i samband med förordnandets utfärdande bestämma, vilket alternativ i avelsarbetet, som vid dess tidpunkt skall träda i tillämpning. I regel torde väl därvid början böra göras med alternativ 1. Intet synes emellertid hindra att i särskilt fall, där erforderliga förutsättningar anses vara för handen, alternativ 2 eller eventuellt alternativ 3 redan från början träder i tillämpning. Hinder synas ej heller böra möta att ett av alternativen tillämpas inom en del av ett hushållningssällskaps område och ett annat alternativ inom ett annat delområde. Därigenom skulle hushållningssällskapen erbjuda vidsträckt möjlighet att väl anpassa regleringsåtgärderna på hithörande område efter de lokala förutsättningarna.

Det förslag till lagstiftning, som här framförts, innebär att tjurägaren själv får stå hela ansvaret för att tjuren fyller uppställda villkor. Systemet innefattar varken registrering eller särskild besiktning av tjuren. Därigenom blir anordningen administrativt sett föga betungande vare sig för tjurägaren eller för det övervakande organet (hushållningssällskapet). Den bör också kunna bli smidig i tillämpningen, enär rätten att upplåta tjur ju i detta fall icke göres beroende av tidigare gjord anmälan (såsom vid tjureregistreringsskyldighet) eller erhållet medgivande (såsom vid tjurbesiktningstvång). Som anordningen icke bygger på någon formalitet med direkt eller indirekt »godkännande» av tjuren, torde jämväl de betänkligheter bortfalla, som ej sällan uttalats mot tanken att från det allmännas sida i en eller annan form »sanktionera» en i förekommande fall jämförelsevis låg tjurstandard.

Om förfarandet sålunda i och för sig är enkelt, får å andra sidan stor vikt fästas vid kontrollen över efterlevnaden av utfärdat förordnande. En betydelsefull detalj utgör härvid frågan om tjurens identifiering.

Vid alternativ 3 torde identifieringen utan vidare vara säkrad. Beträffande övriga alternativ synas gällande bestämmelser för uppläggande och handhavande genom hushållningssällskaps försorg av kontrollregister över nötboskap innefatta en fullt tillfredsställande lösning. I regel torde kontrollregister omfatta, eller i varje fall lämpligen kunna omfatta, samtliga de besättningar, som stå under fullständig avkastningskontroll. Därmed skulle registret inbegripa alla kor, som kunna tänkas ifrågakomma såsom tjurmodrar. Kalv efter sådan ko blir regelmässigt nummermärkt genom klipp i öronen, och det har även förutsetts, att djuret ytterligare skall kunna märkas med länstecken och gårdsnummer.

Enär till kontrollregistret årligen insamlas kontaktkopior av dels i respektive kontrollböcker upprättat sammandrag över enskilda kors konto, och dels betäckningsjournaler för varje inom området förefinllig stambokförd tjur, kan genom detta register även vinnas kunskap om huruvida tjur, som upplåtes för betäckningsändamål, uppfyller de krav som fastställts i ett eventuellt förordnande. Då härtill kommer, att den som handlar kontrollregister är skyldig att på anmodan av tjurinnehavare utfärda bestyrkt utdrag ur kontrollregistret enligt av lantrbruksstyrelsen fastställt formulär, torde det i praktiken bli regel att tjurinnehavare, varom här är fråga, anskaffar sådant utdrag att i förekommande fall företes för vederbörande kontrollant.

Det torde lämpligen böra ankomma på lantrbruksstyrelsen att utfärda de

närmare föreskrifter, som kunna vara ägnade att underlätta dels identifieringen av en av ett förordnande berörd tjur, och dels konstaterandet utav huruvida sådan tjur uppfyller i förordnandet angivna förutsättningar.

Vad därefter angår själva tillsynen över ett givet förordnandes efterlevnad, torde det vara mest ändamålsenligt, att denna får åvila vederbörande hushållningssällskap. Genom husdjurskonsulent, vandringsrättare och andra befattningshavare torde hushållningssällskapet äga goda möjligheter att uppmärksamma eventuellt förekommande förseelser mot förordnandet. I övrigt torde sällskapet vid handhavande av denna uppgift lämpligen kunna söka och erhålla biträde av sina underavdelningar ävensom av inom området verksamma tjuvföreningar och kontrollföreningar.

Det torde utan särskilt stadgande få förutsättas, att vederbörande tjurägare skall vara skyldig tillåta sådan undersökning, som erforderlig kontroll på hithörande område kan förutsätta.

Med avseende på betydelsen för tjuvföreningsverksamheten av en lagstiftning enligt ovan angivna grunder torde det vara otvivelaktigt, att ett förordnande enligt alternativ 2 och särskilt alternativ 3 skulle innebära ett värdefullt stöd för denna verksamhet. Men även vid alternativ 1 torde ett dylikt förordnande vara ägnat att stärka tjuvföreningarnas ställning genom den sovring av det privata tjurmateriale, som därigenom kommer till stånd. Även indirekt torde tjuvföreningsverksamheten främjas nämligen genom bestämmelsen att fadern till upplåten tjur obligatoriskt skall vara stambokförd. På motsvarande sätt kan kontrollföreningsverksamheten antagas erhålla viss stimulans av föreslagen bestämmelse, att modern till upplåten tjur i varje fall skall vara ansluten till fullständig avkastningskontroll.

Hushållningssällskapens ombud ha i sin förenämnda skrivelse, med vilken förslaget överlämnats, anfört i huvudsak följande.

Ombuden ha kommit till den uppfattningen, att ett genomförande av det framlagda förslaget skulle bli till stort gagn för tjuvhållningen inom landet. Även såsom en lämplig övergångsform till införande av tjurbesiktningstvång synes förslaget väl avvägt. Ombuden anse sig alltså böra i allt väsentligt förorda dess genomförande. Vissa detaljer i det föreliggande författningsförslaget synas emellertid böra bli föremål för ytterligare överväganden. I detta avseende har vid behandlingen hos ombuden av förevarande ärende bland annat gjorts gällande, särskilt från norrlandsrepresentantens sida, att, enär avkastningskontrollen inom vissa områden ännu ej är ordnad på ett fullständigt sätt, det i författningsförslaget för alternativ 1 uppställda kravet att »tjur skall vara född i besättning, som är underkastad fullständig avkastningskontroll» borde utgå ur förslaget. I varje fall borde ordet »fullständig» utgå. Eventuellt borde det få ankomma på vederbörande hushållningssällskap att bestämma angående erforderlig avkastningskontroll.

I remissutlåtande över ifrågavarande framställning har *lantbruksstyrelsen* rörande behovet av de föreslagna bestämmelserna anfört i huvudsak följande.

Den omständigheten, att tjuvhållningen hittills icke varit underkastad reglering från det allmännas sida, har enligt lantbruksstyrelsens mening sedan länge vållat nötboskapsavels utveckling allvarligt avbräck. Med hänsyn härtill och då staten årligen nedlägger betydande belopp på genomförandet av viktiga åtgärder i syfte att främja nötboskapsaveln, måste det anses vara ett allmänt intresse av synnerlig vikt att snarast möjligt söka åvägabringa en så effektiv reglering av tjuvhållningen som möjligt. Lantbruksstyrelsen anser, att införandet av tjurbesiktningstvång — liknande det lagstadgade galtbesikt-

ningstvånget — borde vara väl ägnat att åstadkomma en sådan reglering av önskvärd effektivitet, samt att på grund härav en lagstiftning rörande ett dylikt tvång måste anses vara eftersträfvärd.

Vid övervägande av förevarande spörsmål har lantbruksstyrelsen funnit sig böra fästa särskild uppmärksamhet vid den omständigheten, att från olika håll framförts vägande skäl mot att för närvarande införa tjurbesiktningstvång. Förhållandena på nötboskapsskötselns område vore inom stora delar av landet ännu icke sådana, att tiden för en lagstiftningsåtgärd kunde anses mogen. De svårigheter, som vore förenade med ett tjurbesiktningstvång, skulle under överskådlig framtid vara alltför betydande för att effektiviteten av åtgärden i fråga icke skulle allvarligt äventyras.

På grund av det anförda, finner lantbruksstyrelsen, att med lagstiftning rörande tjurbesiktningstvång tills vidare bör anslå. Då härtill kommer, att bestämmelser om upplåtande av tjur för betäckningsändamål i huvudsaklig överensstämmelse med föreliggande förslag otvivelaktigt skulle på ett nöjaktigt sätt tillgodose behovet av reglerande föreskrifter på tjurhållningens område, tillstyrker lantbruksstyrelsen, att bestämmelser i huvudsaklig enlighet med berörda förslag nu måtte utfärdas. I likhet med hushållningssällskapens ombud vill lantbruksstyrelsen framhålla, att föreskrifter av ifrågavarande slag synas kunna utgöra en lämplig övergångsform till tjurbesiktningstvång.

Beträffande de särskilda bestämmelserna i förslaget har lantbruksstyrelsen bland annat yttrat:

I förslaget förekommer uttrycket »fullständig avkastningskontroll». Vad som menas härmed, har icke närmare angivits. Enligt uppgift läser emellertid ha avsetts, att uttrycket skulle äga samma innebörd, som det uttryck »fullständig kontroll», som förekommer i bestämmelserna uti kungörelsen den 5 november 1937 (nr 866) angående statsbidrag till kontrollföreningsverksamheten och vars innebörd närmare angivits i berörda bestämmelser. Lantbruksstyrelsen, som förmenar, att innebörden bör vara den nu nämnda, föreslår, att uttrycket »fullständig avkastningskontroll» måtte ersättas med uttrycket »fullständig kontroll».

Hushållningssällskapens ombud ha anfört, att vid behandlingen hos ombuden av förevarande ärende gjorts gällande, att det för alternativ 1 uppställda kravet, att tjur skall vara född i besättning, som är underkastad fullständig avkastningskontroll, borde utgå. I varje fall borde ordet »fullständig» utgå. Eventuellt borde det ankomma på vederbörande hushållningssällskap att bestämma om erforderlig avkastningskontroll.

Då besättning, som icke är underkastad fullständig kontroll, icke är ansluten till kontrollregister, torde icke kunna åstadkommas fullgod kontroll, huruvida tjur, som är född i sådan besättning, till fader har riksstambokförd tjur. Kontroll i angivna avseende synes nämligen kunna grundas allenast på huruvida sannolika skäl tala för att av vederbörande tjurägare meddelade uppgifter i ämnet äro sanningsenliga. Tillräckligt effektiv tillsyn över efterlevnaden av ett förordnande enligt alternativ 1 med ifrågavarande krav utslutet skulle därför i regel icke kunna utövas.

Då fråga är om område, där antalet andra avelstjurshållare än med statsmedel understödda tjurföreningar är ringa, synes emellertid tillsynen å efterlevnaden av förordnande, som nyss sagts, kunna bliva åtminstone någorlunda tillfredsställande. Områden av nyssnämnda slag torde förekomma endast på enstaka håll — företrädesvis i vissa trakter av Norrland — och utgör allenast mindre delar av vederbörande hushållningssällskaps områden. Därest inom sådant

område fullständig kontroll endast med stora svårigheter kan allmänt genomföras, synes enligt lantbruksstyrelsens mening införande av förordnande av förevarande slag kunna ifrågasättas.

Huruvida i ytterligare något fall införande av sådant förordnande bör kunna ifrågasättas, undandraget sig lantbruksstyrelsens bedömning. Dylikt fall synes emellertid icke få anses vara otänkbart.

Införande av förordnande enligt alternativ 1 med uteslutande av här ifrågavarande krav bör komma till stånd, endast om förordnandet kan anses åstadkomma en ändamålsenlig reglering av tjurhållningen inom området, även om kravet icke upprätthålles, och om eljest synnerliga skäl föreligga, exempelvis om kravets upprätthållande med sannolikhet skulle medföra, att ett tillräckligt antal avelstjurar icke komme att stå till förfogande inom området.

Det synes böra ankomma på lantbruksstyrelsen att efter förslag av vederbörande hushållningssällskap bestämma om uteslutande från förordnande enligt alternativ 1 av kravet, att vederbörande tjur skall vara född i besättning, som är underkastad fullständig kontroll och om med sådant uteslutande förenade villkor. Lantbruksstyrelsen föreslår förty, att ifrågavarande stadgande måtte erhålla följande lydelse: »tjuren skall, försåvitt icke lantbruksstyrelsen, efter förslag av vederbörande hushållningssällskap och där synnerliga skäl därtill äro, annorlunda bestämmer, vara född i besättning, som är underkastad fullständig kontroll».

*Departements-
chefen.*

Frågan om anordnande av en effektiv tjurkontroll har vid flera tidigare tillfällen varit föremål för överväganden från statsmakternas sida. Härvid har ifrågasatts införande av tjurbesiktningstvång i huvudsaklig överensstämmelse med de bestämmelser som gälla beträffande galtbesiktningstvång, d. v. s. införande av bestämmelser därom att endast tjur som vid besiktning funnits fylla vissa ur avelssynpunkt förhållandevis stränga fordringar skulle få användas för betäckningsändamål. Emellertid har man icke ansett sig kunna förverkliga denna tanke på grund av att tjurmaterialet för närvarande ur såväl kvalitativ som kvantitativ synpunkt omöjliggör genomförande av en så sträng tjurkontroll. Det av hushållningssällskapens ombud nu framlagda förslaget åsyftar att möjliggöra för sällskapen att under beaktande av nötboskapskötselns ståndpunkt inom länet få vissa mindre stränga restriktioner genomförda i fråga om tjurs användning för betäckningsändamål. Förslaget skulle därjämte tjäna såsom en övergångsform i avbidan på att gynnsammare möjligheter att införa ett allmänt tjurbesiktningstvång skola bli för handen. I likhet med lantbruksstyrelsen finner jag förslaget i stort sett på ett tillfredsställande sätt kunna fylla dessa syften, då dess realiserande skulle möjliggöra en viss kontroll över att icke underhålligt tjurmaterial i större omfattning kommer till användning. Den föreslagna lagstiftningen torde även kunna komma att bana väg för en höjning av tjurbeståndet och härigenom bli till allmänt gagn för boskapsaveln i landet. Med hänsyn härtill förordar jag, att förslaget lägges till grund för bestämmelser i ämnet.

Vad angår utformningen av bestämmelserna biträder jag förslaget, att desamma endast skola komma till tillämpning i sådana delar av landet, där de lokala förutsättningarna härför finnas. Det torde därför vara lämpligt, att bestämmelsernas tillämpning göres beroende av framställning från lokalt or-

gan. I lagen om galtbesiktningstvång ankommer det på hushållningssällskap och landsting att taga initiativ i frågan. I likhet med hushållningssällskapens ombud anser jag tillräckligt, att initiativ tages av hushållningssällskap inom länet.

Även beträffande de fordringar som böra gälla i fråga om tjur, som må användas för betäckningsändamål, kan jag ansluta mig till det av kommitterade framlagda förslaget. Det synes ändamålsenligt att upptaga tre olika grader av fordringar i fråga om tjurens härstamning för att densamma skall få användas inom området i fråga för betäckning av andra djur än tjurens egna. Den minsta fordran man bör ställa på tjuren torde vara att tjurens fader är riksstambokförd och att tjuren skall vara född i besättning, som är underkastad fullständig avkastningskontroll. I likhet med de kommitterade och lantbruksstyrelsen anser jag att sistnämnda kontroll i regel bör vara fullständig. Såsom lantbruksstyrelsen framhållit läser eljest någon effektiv tillsyn icke kunna genomföras. Skulle särskilda skäl förefinnas, torde hinder icke böra möta att medgiva undantag från denna föreskrift. Såsom ett andra alternativ i fråga om fordringarna för att tjuren skall få användas bör i enlighet med förslaget upptagas, förutom nyssnämnda krav, jämväl kravet på att tjurens moder under minst ett kontrollår har lämnat den årsavkastning, som vid införande av tjur i riksstambok över faderns ras fordras av tjurmodern. Den strängaste fordringen, vilken upptagits som ett tredje alternativ, innebär, att tjuren skall vara riksstambokförd. Det torde få ankomma på hushållningssällskapen att vid ansökan om förordnande, som här avses, ange vilket alternativ som bör vinna tillämpning. Såsom regel läser till en början de minst stränga fordringarna komma att tillämpas. En viss tid, förslagsvis två år, synes böra förflyta från förordnandets utfärdande tills detsamma träder i kraft.

Tillsynen över bestämmelsernas efterlevande läser med fördel kunna anförtros hushållningssällskapen. Dessa torde genom sina tjänstemän ha de största möjligheterna att uppmärksamma förseelser mot bestämmelserna. Såsom de kommitterade anfört böra sällskapen härvid även söka kontakt med inom området verksamma tjurföreningar och kontrollföreningar. Sällskapen kunna tillika erhålla biträde av sina underavdelningar.

I likhet med vad i förslaget upptagits anser jag att de grundläggande bestämmelserna i ämnet böra upptagas i en förordning, som antagits av riksdagen, under det att tillämpningsföreskrifterna, däribland även stadgandena om de olika fordringar, som böra gälla för att tjur skall få användas för betäckningsändamål, upptagas i en av Kungl. Maj:t utfärdad kungörelse. På enahanda sätt har tidigare förfarits i fråga om bestämmelserna rörande galtbesiktningstvång.

I enlighet med vad sålunda anförts har inom jordbruksdepartementet upprättats förslag till *förordning med vissa bestämmelser angående nötboskapsaveln*.

Departementschefen hemställer härefter att nämnda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Kungl. Maj:ts proposition nr 109.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Benno Gårdsten.

Bilaga.

Kungl. Maj:t har, med stöd av 2 § förordningen om upplåtande av tjur för betäckningsändamål, funnit gott meddela följande särskilda föreskrifter rörande tillämpningen och efterlevnaden av nämnda förordning:

1 §.

1 mom. Förordnande, varom förmåles i 1 § nyssnämnda förordning, skall innehålla uppgift, bland annat, om de särskilda fordringar, vilka skola gälla beträffande tjur, som i förordnandet avses. Därvid kunna tre alternativ förekomma, nämligen

alternativ 1: tjurens fader skall vara riksstambokförd; tjuren skall vara född i besättning, som är underkastad fullständig avkastningskontroll;

alternativ 2: tjurens fader skall vara riksstambokförd; tjuren skall vara född i besättning, som är underkastad fullständig avkastningskontroll, tjurens moder skall under minst ett kontrollår hava lämnat den årsavkastning som vid införande av tjur i riksstambok över faderns ras fordras av tjurmoder; samt

alternativ 3: tjuren skall vara riksstambokförd.

2 mom. Förordnande varom nyss är sagt skall, när det första gången meddelas för visst område, i vad gäller fordringarna beträffande tjur meddelas jämlikt alternativ 1 här ovan; dock att, där hushållningssällskapet det begär och så med hänsyn till nötboskapsavelns ståndpunkt inom området lämpligen finnes kunna ske, sådant förordnande må i stället meddelas jämlikt alternativ 2 eller alternativ 3.

2 §.

Har inom ett område förordnande jämlikt visst av de i 1 § angivna alternativen varit gällande under någon tid, må hushållningssällskapet göra ansökning om meddelande av förordnande jämlikt annat av nämnda alternativ, skolande beträffande ikraftträdandet av sistnämnda förordnande gälla vad därom stadgas i 3 § ovannämnda förordning.

3 §.

Det åligger vederbörande hushållningssällskap att utöva tillsyn å efterlevnaden av förordnande, varom ovan sägs.

4 §.

De ytterligare föreskrifter, som kunna erfordras för vinnande av det med förutnämnda förordning avsedda syftet, utfärdas av lantbruksstyrelsen.